

Миколи Хвильового). Оскільки лише так вона зберігає віру в те, що «так багато крові» лилося не дарма.

Зла іронія, яка звернена до результату перебудови світу та нових місцях людей у ньому, стає одним із ключових світоглядних чинників персонажу «Унікума».

Отже, світ, який виріс зусиллями революціонерів, — це мертве тіло, в якому щохвилини помирають живі клітини. Під час розмови лікарів стає зрозуміло, що навіть після кривавих боїв досі тривають арешти, переслідування та цькування. Життя для людей у цій зоні стало автоматичним: живі люди прокинулись у тераріумі. Вони або «серце холодне пороками гріють», або страждають від усвідомлення втрати старого світу на руїнах навіть не побудованого.

В. Сейко

«КУЛЬТУРНО-ПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ ОПОРУ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ХХ СТ.»

V. Seiko

CULTURAL AND POLITICAL CONSEQUENCES OF THE RESISTANCE OF THE UKRAINIAN THEATRICAL INTELLECTUALS OF THE XX CENTURY

Свобода слова визначається однією з ключових прав і свобод, що належать кожній людині. У сучасному суспільстві, де інформація швидко поширюється, а комунікаційні технології стають неподільною частиною повсякденного життя, потреба у свободі слова стає невід'ємною частиною культури та соціальної динаміки, але на тлі історичного періоду розстріляного відродження в Україні виявляється надзвичайна актуальність потреби сучасної людини у свободі слова. Цей період, визначений репресіями та політичним придушенням, свідчить про те, як відсутність свободи слова може впливати на формування суспільного світогляду та індивідуальної ідентичності.

На жаль, репресії не оминули й українських театральних діячів, які під гнітом влади все одно продовжували свою культурну діяльність, повністю розуміючи усі ризики. Ці події не лише забрали життя цвіту нації, але й позбавили суспільство багатьох талановитих і видатних особистостей.

Серед них можна виокремити Леся Курбаса, Миколу Куліша, Євгена Плужника та інших. Український театр мав би більший потенціал для розвитку і внеску у світову культуру, і, на мою суб'єктивну думку, ці люди з власними новаторськими та інноваційними методами могли б створити театральну школу, що якомога більше зберігала традиції та культурну спадщину народу.

Політичні наслідки виявилися визначальними для подальшого розвитку країни, оскільки їх дії були спрямовані на придушення опозиції та знищення національної ідентичності.

Однією з ключових політичних консеквенцій було встановлення тоталітарного контролю над суспільством. Арешти, допити, політичні переслідування та масові розстріли спричинили систематичний страх серед населення, підірвавши будь-які прояви громадянської активності. Політична опозиція була придушена, а критика влади стала неможливою.

Другим значущим політичним наслідком був тиск і придушення національних рухів та вираження української самоідентифікації. Заборона української мови,

політика культурної асиміляції та спроби переписати історію призвели до пригнічення та витіснення українських цінностей на фоні ідеології радянської централізованого контролю.

Третім важливим політичним наслідком було порушення соціально-економічної стабільності. Колективізація сільськогосподарських земель та індустріалізація супроводжувалась труднощами адаптації, економічною нестабільністю та глибокою соціальною нерівністю.

Політичне трансформування та зміни в ідеології, що супроводжували розстріляне відродження, призвели до систематичного придушення вільного вираження думок. Арешти, допити, цензура та інші форми репресій обмежували можливість громадян висловлювати свої переконання та ділитися критичними думками. Це призвело не лише до втрати особистої свободи, але й порушувало здатність суспільства адаптуватися та розвиватися.

Свобода слова в цьому контексті визначається не лише як право на вираження індивідуальних думок, а й як критичний інструмент для виявлення та вирішення соціальних проблем. Умови репресій у період розстріляного відродження наголошували на важливості захисту свободи слова, як гарантії збереження гуманітарних цінностей та забезпечення прогресу суспільства.

Досвід розстріляного відродження слугує нагадуванням про необхідність захисту свободи слова в будь-яких обставинах. Це право є не лише важливою складовою гідності кожної людини, а й фундаментальним елементом забезпечення сталого та гармонійного розвитку суспільства.

Соціокультурні наслідки розстріляного відродження в Україні справедливо розглядаються як ключовий фактор формування сучасної ідентичності та культурного ландшафту нації. Цей період, ознаменований терором, репресіями та політичними переслідуваннями та втратою історичної пам'яті, не лише вплинув на структуру суспільства, але й суттєво визначив культурні та соціальні вектори розвитку.

Одним з ключових соціокультурних наслідків є втрата традицій та зниження ролі культурної самобутності. Заборона використання української мови, переслідування національних символів та історичної пам'яті призвели до змін у ментальності суспільства, формуючи іншу культурну матрицю.

Додатковою проблемою стала втрата глибини історичного сприйняття. Маніпуляції історичними фактами та переписування подій призвели до забуття реальних страждань та подвигів поколінь, що відчували на собі терни того періоду.

Наслідки репресій вплинули на культурні мистецькі прояви. Спроби асиміляції та контролю над вираженням свободи і творчості обмежували культурний розвиток, призводячи до згасання традицій та інновацій.

З іншого боку, розстріляне відродження викликало опір і прагнення зберегти культурну та національну спадщину. Підпільна культурна діяльність та збереження традицій стали актом спротиву, сприяючи відродженню культурної ідентичності.

У підсумку, соціокультурні наслідки розстріляного відродження залишили не тільки стигму на історії України, але й визначили сучасний образ українського суспільства та його шлях до самоідентифікації.

Отже, дослідження соціокультурних та політичних наслідків розстріляного відродження в Україні призводять до кількох важливих висновків, що визначають значучі тенденції та події того періоду.

Системне придушення національної ідентичності були чинником культурної асиміляції, а заборона української мови, переписування історії та розгром національних символів стали ключовими умовами, що вплинули на соціокультурний ландшафт.

До руйнування соціально-економічної стабільності призвела політика колективізації та індустріалізації. У купі з труднощами адаптації та економічною нестабільністю, ці заходи стали джерелом соціальної напруги й нерівності.

Також негативний вплив на історичну пам'ять у сприйнятті минулого залишили маніпуляції з історією та переписування подій. Це сприяло викривленню історичної пам'яті, ускладнюючи здатність суспільства вивчати та розуміти події того часу.

У підсумку політична трансформація в умовах розстріляного відродження сформувала складний соціокультурний та політичний пласт, який залишив глибокий слід в історії України. Визначаючи важливі аспекти політичного розвитку, цей період наголошує на необхідності захисту, вивчення та усвідомлення власної історії для побудови демократичної держави та зміцнення громадянського суспільства.

Л. Кривець

ЧОТИРИ РЕДАКЦІЇ ПОСТАНОВКИ ДРАМАТИЧНОЇ ПОЕМИ «ЦИГАНСЬКА МУЗА» ЗА ЛІНОЮ КОСТЕНКО ЗАСЛУЖЕНИМ ДІЯЧЕМ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ СТЕПАНОМ ПАСІЧНИКОМ

L. Kryvets

FOUR STAGE EDITIONS OF THE LINA KOSTENKO'S DRAMA POEM "GIPSY MUSE" BY HONORED ARTIST OF UKRAINE STEPAN PASICHNYK

Драматична поема «Циганська муза» Ліни Костенко (1977) присвячена темі важливості слова та мови як інструменту самоідентифікації народу.

Ця доповідь має на меті прослідкувати і містить наукову новизну, адже не існує комплексного дослідження з теми інтерпретацій творів Ліни Костенко відомим своїми постановками у харківських театрах режисером і актором С. Пасічником (за винятком публікацій, у яких частково проаналізовано окремі вистави, театрознавиць І. Долганової та Ю. Щукіної).

Степан Пасічник розповів, що дуже любить творчість Ліни Костенко, вона є визначною точкою його творчості. Адже зараз, і це нормально, багато сучасних гарних поетів, але, буває, що обираєш собі поета на все життя. І вимірюєш цією планкою будь-який інший матеріал.

Перша робота за драматичною поемою Ліни Костенко «Циганська муза» з'явилася у 1983 р., коли С. Пасічник навчався акторській спеціальності на третьому курсі в тоді ще Харківському інституті мистецтв ім. І. П. Котляревського. На курсі, де навчався С. Пасічник, в межах предмету «Сценічна мова», ставили ігрові поетичні композиції. Саме такою стала його постановка «Циганської музи», де грали: Віктор Вигранов, Наталія Кулик та Степан Пасічник. Також була залучена студентка з консерваторії Надія Найдьонова, яка у виставі грала на скрипці наживо, постійно перебуваючи на сцені і уособлюючи душу циганки Папуші, Музу.

Основою сценографії майбутньої сценічної композиції «Циганська муза» було дерево без листя, на гілочках якого висіли аркуші паперу з віршами, вони були